

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

GERARD HOGAN

13 päivänä joulukuuta 2018¹

Asia C-299/17

**VG Media Gesellschaft zur Verwertung der Urheber- und Leistungsschutzrechte von
Medienunternehmen mbH**

vastaan

Google LLC, Google Inc:n oikeudellisena seuraajana

(Ennakkoratkaisupyyntö – Landgericht Berlin (alueellinen alioikeus, Berliini, Saksa))

Ennakkoratkaisupyyntö – Lainsäädännön lähentäminen – Direktiivi 98/34/EY – Teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettava menettely – Jäsenvaltioiden velvollisuus ilmoittaa Euroopan komissiolle kaikista teknistä määräystä koskevista ehdotuksista – Määräyksiä, jotka voidaan luokitella teknisiksi määräyksiksi ja joita ei ole ilmoitettu komissiolle, ei voida soveltaa – Kansallinen säännös, jossa kielletään hakukoneiden kaupallisia tarjoajia ja sisältöanalyysipalvelujen kaupallisia tarjoajia asettamasta lehtituotteita yleisön saataviin ja joka ei erityisesti koske kyseisessä direktiivin kohdassa määriteltyjä palveluja – Tekninen määräys – Määräys, joka ei erityisesti koske tietoyhteiskunnan palveluja

1. Jos jäsenvaltio ottaa käyttöön tekijänoikeuslainsäädännössään uusia säännöksiä, joiden mukaan internetin hakukoneiden kaupallisilla tarjoajilla ei ole ilman asianmukaista lupaa oikeutta asettaa saataviin otteita² lehtikustantajien tuottamasta tietystä teksti-, kuva- ja videosisällöstä, onko tällaisesta säännöksestä ilmoitettava Euroopan komissiolle teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22.6.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY,³ sellaisena kuin se on muutettuna tiettyjen direktiivien mukauttamisesta tavaroiden vapaan liikkuvuuden alalla Bulgarian ja Romanian liittymisen johdosta 20.11.2006 annetulla neuvoston direktiivillä 2006/96/EY,⁴ (jäljempänä direktiivi 98/34) 8 artiklan 1 kohdan edellytysten mukaisesti?

2. Tämä on pohjimmiltaan nyt käsiteltävässä ennakkoratkaisupyyntöä esitetty kysymys. Asiassa on riidatonta, ettei kyseistä Saksan lainsäädäntöä ilmoitettu komissiolle tällä tavalla. Samoin on selvää, että jos ilmoittamista edellytettiin direktiivin 98/34 säännöksissä, kansallisen tuomioistuimen on jätettävä soveltamatta kyseistä kansallista lainsäädäntöä myös yksityisten oikeussubjektien välisessä oikeudenkäynnissä, kunnes ilmoittaminen on tehty.⁵ Käsiteltävässä asiassa on siten kyse pohjimmiltaan siitä, sovelletaanko direktiivin 98/34 säännöksiä näihin Saksan tekijänoikeuslainsäädännön uusiin säännöksiin.

¹ Alkuperäinen kieli: englantia.

² Muita kuin yksittäisiä sanoja tai hyvin lyhyitä tekstiotteita: ks. jäljempänä 9 kohta.

³ EYVL 1998, L 204, s. 37.

⁴ EUVL 2006, L 363, s. 81.

⁵ Tuomio 30.4.1996, CIA Security International (C-194/94, EU:C:1996:172, 44 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

3. Ennakkoratkaisupyyntö on esitetty Landgericht Berlinissä (alueellinen alioikeus, Berliini, Saksa) vireillä olevassa oikeudenkäynnissä, jossa asianosaisina ovat VG Media Gesellschaft zur Verwertung der Urheber- und Leistungsschutzrechte von Medienunternehmen mbH (jäljempänä VG Media), Saksan lainsäädännön mukaisesti hyväksytty yhteishallinnointiorganisaatio, joka hallinnoi tekijänoikeutta ja lähioikeuksia muun muassa lehtikustantajien puolesta, ja Google LLC (jäljempänä Google), joka ylläpitää Google search -hakukonetta verkkotunnuksilla www.google.de ja www.google.com ja Google News -palvelua, jota voidaan käyttää erikseen Saksaa varten varatussa osoitteessa news.google.de tai maailmanlaajuisessa osoitteessa news.google.com.

4. VG Media nosti jäsentensä puolesta vahingonkorvauskanteen Googlea vastaan, koska Google oli käyttänyt 1.8.2013 alkaen omissa palveluissaan tekstiotteita, kuvia ja videoita VG Median jäsenten tuottamasta painetusta sisällöstä ja mediasisällöstä maksamatta siitä asianmukaista maksua.

5. Saksan liittotasavalta otti 1.8.2013 käyttöön lehtikustantajia koskevan lähioikeuden tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista annetun lain (Urheberrechtsgesetz, jäljempänä UrhG) 87 f ja 87 h §:ssä. Koska kyseisestä lakiehdotuksesta ei ilmoitettu komissiolle direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti – ja kuten olen jo huomauttanut, ilmoittamatta jättämisestä seuraa, ettei kansallisia säännöksiä voida soveltaa ja ettei niihin siten voida vedota yksityisiä oikeussubjekteja vastaan –, Landgericht Berlin on esittänyt unionin tuomioistuimelle kaksi sitä koskevaa ennakkoratkaisukysymystä, ovatko kyseiset UrhG:n säännökset direktiivin 98/34 1 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja ”palveluja koskevia määräyksiä” ja siten yleisluontoisia vaatimuksia, jotka koskevat tietoyhteiskunnan palvelujen⁶ saatavuutta ja palvelutoiminnan harjoittamista, eivätkä ”määräyksiä, jotka eivät erityisesti koske” näitä palveluja.⁷

6. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on myös pyytänyt tulkitsemaan kyseisen direktiivin 1 artiklan 11 alakohdassa tarkoitettua teknisen määräyksen käsitettä. Ennen näiden kysymysten tarkastelua on ensin tarpeen määrittää sovellettava lainsäädäntö.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Euroopan unionin oikeus

7. Direktiivin 98/34 1 artiklan 2, 5 ja 11 alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

2. ’palvelulla’ kaikkia tietoyhteiskunnan palveluja, toisin sanoen kaikkia etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavia palveluja, joista tavallisesti maksetaan korvaus.

– –

5. ’palveluja koskevalla määräyksellä’ yleisluontoista vaatimusta, joka koskee 2 kohdassa tarkoitettujen palvelujen saatavuutta ja palvelutoiminnan harjoittamista, erityisesti palvelun tarjoajaa, palveluja ja palvelujen vastaanottajaa koskevia määräyksiä, lukuun ottamatta määräyksiä, jotka eivät erityisesti koske kyseisessä kohdassa määriteltyjä palveluja.

⁶ Sellaisina kuin ne määritellään direktiivin 98/34 1 artiklan 2 kohdassa.

⁷ Ks. direktiivin 98/34 1 artiklan 5 kohta.

--

Tässä määritelmässä

- määräyksen katsotaan koskevan nimenomaisesti tietoyhteiskunnan palveluja, jos sen perusteluissa ja sen säädösosassa todetaan, että sen erityistavoitteena on joko kokonaisuudessaan tai tiettyjen erikseen täsmennettyjen säännösten osalta nimenomaisesti ja kohdennetusti säännellä näitä palveluja,
- määräyksen ei katsota koskevan nimenomaisesti tietoyhteiskunnan palveluja, jos se koskee niitä vain epäsuorasti tai satunnaisesti,

--

11. 'teknisellä määräyksellä' teknistä eritelmaa tai muuta vaatimusta taikka palveluja koskevaa määräystä, mukaan lukien sovellettavat hallinnolliset määräykset, jonka noudattaminen on oikeudellisesti tai tosiasiallisesti pakollista ja joka koskee kaupan pitämistä, palvelujen tarjoamista, palvelujen tarjoajien sijoittautumista tai käyttöä jäsenvaltiossa tai suuressa osassa sen aluetta sekä jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, joissa kielletään tuotteen valmistus, tuonti, kaupan pitäminen tai käyttö taikka joissa kielletään palvelujen tarjoaminen, palvelujen käyttö tai sijoittautuminen palvelujen tarjoajana, sanotun kuitenkin rajoittamatta 10 artiklan säännösten soveltamista."

8. Direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle välittömästi teknisiä määräyksiä koskevat ehdotukset, paitsi kun on kyse kansainvälisen tai eurooppalaisen standardin käyttöönotosta sellaisenaan, jolloin pelkkä tiedonanto riittää, sanotun kuitenkin rajoittamatta 10 artiklan säännösten soveltamista. Niiden on toimitettava komissiolle myös ilmoitus niistä syistä, joiden vuoksi tällaisen teknisen määräyksen laatiminen on tarpeen, jollei näitä syitä selvitetä jo ehdotuksessa."

B Kansallinen oikeus

9. UrhG:n 87 f §:ssä, jonka otsikko on "Lehtikustantajat", säädetään seuraavaa:

"(1) Lehtituotteen valmistajalla (lehtikustantaja) on yksinoikeus asettaa lehtituote tai osia siitä yleisön saataviin kaupallisiin tarkoituksiin, ellei kyse ole yksittäisistä sanoista tai erittäin lyhyistä tekstiotteista. Jos lehtituote on valmistettu yrityksessä, tämän yritystoiminnan harjoittajaa pidetään valmistajana.

(2) Lehtituote koostuu journalistisen sisällön toimituksellisesta ja teknisestä valmistamisesta määrääjoin millä tahansa alustalla yhden otsikon alla julkaistavan sellaisen kokoelman yhteydessä, jota kaikkien olosuhteiden arvioinnin perusteella voidaan pitää pääosin tyypillisenä kustantamolle ja josta suurinta osaa ei ole tarkoitettu omiin mainontatarkoituksiin. Journalistinen sisältö koostuu erityisesti artikkeleista ja kuvituksista, joiden tarkoituksena on levittää tietoa, vaikuttaa mielipiteisiin tai viihdyttää."

10. UrhG:n 87 g §:ssä, jonka otsikko on "Oikeuden siirrettävyys, kesto ja rajoitukset", säädetään seuraavaa:

"(1) Lehtikustantajan 87 f §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukainen oikeus on siirrettävissä. Edellä olevia 31 ja 33 §:ää sovelletaan soveltuvien osin.

(2) Oikeus lakkaa vuoden kuluttua lehtituotteen julkaisemisesta.

(3) Lehtikustantajan oikeuteen ei voida vedota sellaisen tekijän- tai lähioikeuden haltijan vahingoksi, jonka teos tai tällä lailla suojeltu kohde sisältyy lehtituotteeseen.

(4) Sallittua on lehtituotteiden tai niiden osien asettaminen yleisön saataviin, sikäli kuin se ei tapahdu hakukoneiden kaupallisten tarjoajien tai sisältöanalyysipalvelujen kaupallisten tarjoajien toimesta. Lisäksi 1 osan 6 luvun säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin.”

11. UrhG:n 87 h §:ssä, jonka otsikko on ”Tekijän osallistumisoikeus”, säädetään seuraavaa:

”Tekijällä on oikeus kohtuulliseen korvaukseen.”

II Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

12. VG Media tekee oikeudenhaltijoiden kanssa ”televisiota, radiota ja kustantajia koskevan oikeuksien valvontasopimuksen”, jossa oikeudenhaltijat antavat sille yksinoikeuden valvoa oikeuksia ja vaateita,⁸ jotka koskevat niiden valmistamia UrhG:n 87 f §:n 2 momentissa tarkoitettuja lehtituotteita.

13. Kuten edellä todettiin, Google ylläpitää hyvin tunnettua hakukonetta verkkosivujen löytämiseen (Google search) verkkotunnuksilla www.google.de ja www.google.com. Kun hakusana on syötetty hakukenttään ja hakutoiminto on käynnistetty, näyttöön tulee lyhyt teksti tai tekstiote sekä pienoiskuva, jonka tarkoitus on antaa käyttäjille mahdollisuus arvioida hakutuloksissa näkyvän verkkosivun merkityksellisyyttä heidän tiedontarpeensa kannalta. Kyse on näytetystä internetsivusta poimitusta sanayhdistelmästä, joka koostuu muutamasta sanasta ja hakusanasta. Hakukone sisältää lisäksi valikon, jonka avulla käyttäjä voi käyttää tarkempia hakupalveluja, kuten Googlen Kuvahaku, Googlen Videot ja Googlen uutishaku (valikossa ”News”). Google tarjoaa lisäksi Saksassa osoitteissa news.google.de ja news.google.com käytettävissä olevaa erillistä Google News -palvelua, jolla esitetään aikakauslehden tapaan uutisia rajatusta uutislähteiden joukosta. Tässä palvelussa kyseiset otteet koostuvat internetsivun lyhyestä tiivistelmästä, jossa käytetään usein alkukappaleita (johdantoja). Google välittää AdWord- ja AdSense-palvelujensa kautta maksua vastaan kolmansien mainoksia omilla ja kolmansien verkkosivuilla.

14. Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa nostamassaan kanteessa VG Media vastustaa sitä, että Google käyttää omia palvelujaan varten tekstiotteita ja kuvia sen jäsenten valmistamasta sisällöstä maksamatta tästä maksua. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että VG Median nostama kanne on ainakin osittain perusteltu ja että siinä vireillä olevan menettelyn lopputulos riippuu siitä, missä määrin UrhG:n 87 f ja 87 g §:ää voidaan soveltaa, koska niitä ei ilmoitettu komissiolle direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

15. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo erityisesti menettelyn lopputuloksen määräytyvän sen perusteella, onko UrhG:n 87 g §:n 4 momentti (luettuna yhdessä 87 f §:n 1 momentin kanssa) direktiivin 98/34 1 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettu yleisluontoinen vaatimus, joka koskee tietoyhteiskunnan palvelun harjoittamista, eikä määräys, joka ei erityisesti koske tällaisia palveluja.

16. Tässä tilanteessa Landgericht Berlin päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko kansallinen säännös, jossa kielletään yksinomaan hakukoneiden kaupallisia ylläpitäjiä ja sisältöanalyysipalvelujen kaupallisia tarjoajia muttei muita – myöskään kaupallisia – käyttäjiä asettamasta lehtituotteita tai osia niistä (lukuun ottamatta yksittäisiä sanoja ja hyvin lyhyitä tekstiotteita) yleisön saataviin, direktiivin [98/34] 1 artiklan 2 ja 5 alakohdan mukaan määräys, joka ei erityisesti koske kyseisessä kohdassa määriteltäviä palveluja,

⁸ Joita niillä on tällä hetkellä tai niille tulee sopimuksen voimassaoloaikana.

ja, jos näin ei ole,

- 2) onko kansallinen säännös, jossa kielletään yksinomaan hakukoneiden kaupallisia ylläpitäjiä ja sisältöanalyysipalvelujen kaupallisia tarjoajia muttei muita – myöskään kaupallisia – käyttäjiä asettamasta lehtituotteita tai osia niistä (lukuun ottamatta yksittäisiä sanoja ja hyvin lyhyitä tekstiotteita) yleisön saataviin, direktiivin [98/34] 1 artiklan 11 alakohdassa tarkoitettu tekninen määräys eli palvelun tarjoamista koskeva sitova määräys?”

III Asian tarkastelu

17. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät kaksi kysymystä voidaan käsitellä yhdessä niihin vastaamiseksi, kuten tässä ratkaisuehdotuksessa ehdotan tehtävän.

A Voivatko UrhG:hen tehdyt muutokset merkitä direktiivissä 98/34 tarkoitettua teknistä määräystä?

18. Ensimmäinen kysymys, jota on syytä tarkastella, on se, voivatko UrhG:hen tehtyjen muutosten kaltaiset säännökset olla direktiivissä 98/34 tarkoitettuja teknisiä määräyksiä.

19. On selvää, että teknisen määräyksen käsite kattaa neljä toimenpiteiden luokkaa, joita ovat ensinnäkin direktiivin 98/34 1 artiklan 3 alakohdassa tarkoitettu ”tekninen eritelmä”, toiseksi direktiivin 1 artiklan 4 alakohdassa määritelty ”muu vaatimus”, kolmanneksi direktiivin 1 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettu ”palveluja koskeva määräys” ja neljänneksi direktiivin 1 artiklan 11 alakohdassa tarkoitettut ”jäsenvaltioiden lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, joissa kielletään tuotteen valmistus, tuonti, kaupan pitäminen tai käyttö taikka joissa kielletään palvelujen tarjoaminen, palvelujen käyttö tai sijoittautuminen palvelujen tarjoajana”.⁹

20. Voidaan ensinnäkin huomauttaa olevan laajalti tunnustettua, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansalliset säännökset, joilla pelkästään säädetään yritysten sijoittautumisedellytyksistä tai palveluiden tarjoamisen edellytyksistä, kuten säännökset, joissa elinkeinotoiminnan harjoittamisen edellytykseksi asetetaan ennakkolupa, eivät ole direktiivin 98/34 1 artiklan 11 alakohdassa tarkoitettuja teknisiä määräyksiä.¹⁰

21. Toiseksi on selvää, että toimenpide, jossa lähinnä toistetaan voimassa oleva, komissiolle jo ilmoitettu tekninen määräys tai korvataan se, eivät myöskään kuulu tämän määritelmän piiriin.¹¹

22. On kuitenkin syytä huomauttaa, että tämän ennakkoratkaisupyyntöön kannalta merkityksellisin osin näiden säännösten keskeiset osat sisältyvät UrhG:n 87 g §:n 4 momenttiin, koska tämän toimenpiteen vaikutuksesta yleisölle annetaan pääsy lehtituotteisiin tekijänoikeuksia¹² loukkaamatta, paitsi jos tämä tapahtuu joko hakukoneiden kaupallisten tarjoajien tai tällaisten tuotteiden sisältöä analysoivien

⁹ Ks. esim. tuomio 4.2.2016, Ince (C-336/14, EU:C:2016:72, 70 kohta).

¹⁰ Ks. vastaavasti tuomio 20.12.2017, Bent Falbert ym. (C-255/16, EU:C:2017:983, 16 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

¹¹ Ks. vastaavasti tuomio 21.4.2005, Lindberg (C-267/03, EU:C:2005:246, 85 kohta).

¹² Unionin tuomioistuimen asiakirja-aineistosta ilmenee, jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen selvityksistä muuta johdu, että kyseisillä UrhG:n säännöksillä myönnetty oikeus on itse asiassa lähioikeus. Ehdotan kuitenkin, että käytännön syistä siihen viitataan tässä ratkaisuehdotuksessa tekijänoikeutena.

palvelujen kaupallisten tarjoajien toimesta.¹³ Tämä on uuden lainsäädännön ratkaiseva säännös, koska juuri tällä säännöksellä tosiasiallisesti heikennetään tai rajoitetaan internetin hakukoneiden tarjoajien (kuten Googlen) mahdollisuutta tarjota näitä palveluja säätämällä, että tällaiset palvelut merkitsevät tekijänoikeuden loukkausta, ja koska palveluntarjoajaa vastaan voidaan hakea kielto määräystä tai siltä voidaan vaatia rahallista korvausta.¹⁴ Kuten Landgericht Berlin huomautti ennakkoratkaisupyyntönsä, tästä muutoksesta seuraa, että

” – lehtituotteiden tai niiden osien asettaminen yleisön saataviin on kiellettyä vain silloin, kun se tapahtuu hakukoneiden kaupallisten tarjoajien tai hakukoneiden kaupallisten palveluntarjoajien taikka sisältöanalyysipalvelujen kaupallisten tarjoajien toimesta, mutta se on sallittua, jos se tapahtuu muiden käyttäjien, myös muiden kaupallisten käyttäjien, toimesta. Laissa annetaan lähioikeuksien haltijalle kielto-oikeus ainoastaan hakukoneiden kaupallisiin tarjoajiin tai sisältöanalyysipalvelujen kaupallisiin tarjoajiin nähden, mutta tätä oikeutta ei ole silloin, kun yleisön saataviin asettamisen tekevät muut, myös kaupalliset, käyttäjät.”

23. UrhG:n 87 f §:n 1 momentin asiaa koskevia säännöksiä lukuun ottamatta uusien 87 f–87 h §:n muut säännökset ovat nähdäkseni pääosin kuvailevia tai liitännäisiä tähän keskeiseen säännökseen nähden, eikä niihin liity merkittäviä ongelmia direktiivin noudattamisen osalta.

24. UrhG:n 87 f §:n 1 momentin ja 87 g §:n 4 momentin ei mielestäni voida yksinkertaisesti katsoa vastaavan edellytystä, joka koskee elinkeinotoiminnan harjoittamista, kuten etukäteislupaa koskeva vaatimus. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on huomauttanut, tästä muutoksesta seuraa käytännössä, että sanoma- tai aikakauslehtien kustantaja joko vaatii palvelun tarjoamista koskevaa kielto määräystä tai esittää sitä koskevan rahamääräisen vaatimuksen. On tietysti niin, että hakukoneen tarjoaja voi vedota tekijänoikeutta koskevaan poikkeukseen, mutta näin on vain, jos julkaiseminen rajoittuu muutama sanaan tai hyvin lyhyen otteeseen.

25. Voidaan huomauttaa, että 11.6.2015 antamassaan tuomiossa *Berlington Hungary ym.*¹⁵ unionin tuomioistuin totesi, että Unkarin lainsäädännössä säädetty kansallinen toimenpide, jolla oikeus tiettyjen onnenpelien järjestämiseen varataan yksinomaan kasinoille, on direktiivin 98/48 1 artiklan 11 alakohdassa tarkoitettu ”tekninen määräys” ainoastaan sikäli kuin sillä voidaan vaikuttaa merkittävästi kyseessä olevassa yhteydessä käytettävien tuotteiden luonteeseen tai kaupan pitämiseen. Unionin tuomioistuin kuitenkin lisäsi, että kielto harjoittaa raha-automaattitoimintaa muualla kuin kasinoissa ”voi vaikuttaa merkittävästi kyseisten automaattien, jotka ovat tavaroita, jotka voivat kuulua SEUT 34 artiklan soveltamisalaan, kaupan pitämiseen”.¹⁶

26. Jos tätä päättelyä sovelletaan analogisesti nyt käsiteltävään asiaan, voidaan yhtä lailla todeta, että UrhG:n 87 f §:n 1 momentti ja 87 g §:n 4 momentti voivat vaikuttaa merkittävästi näiden internetpalvelujen luonteeseen tai kaupan pitämiseen altistamalla hakukoneiden tarjoajat joko kielto määräykselle tai vahingonkorvausvaatimukselle, jos lukijan on internethaussa mahdollista lukea enemmän kuin muutamia sanoja tai hyvin lyhyt ote kyseisestä lehtituotteesta. On huomiota

13 Vaikka lehtituotteen valmistajalle UrhG:n 87 f §:n 1 momentin mukaisesti myönnetty yksinoikeus on muotoiltu hyvin laajasti, UrhG:n 87 g §:n 4 momentista – joka on laadittu poikkeuksen muotoon – ilmenee, että tämä yksinoikeus todellisuudessa kohdistuu tai rajoittuu ”hakukoneiden kaupallisiin tarjoajiin tai sisältöanalyysipalvelujen kaupallisiin tarjoajiin”. Katson näin ollen, että komission toteamus, jonka mukaan yksinoikeutta sovelletaan erga omnes ja että lehtituotteiden saataviin asettaminen on ”lainvastaista aina” – eikä vain silloin, kun se tapahtuu hakukoneiden tarjoajien tai sisältöanalyysipalvelujen tarjoajien toimesta –, on todellisuudessa hyvin keinotekoinen, kun sitä tarkastellaan direktiivin 98/34 soveltamisen yhteydessä. UrhG:n 87 g §:n 4 momentti on laadittu kiistatta poikkeuksena UrhG:n 87 f §:n 1 momentissa myönnettyyn yksinoikeuteen, mutta näiden säännösten tosiasiallisena vaikutuksena on se, että yksinoikeus koskee ainoastaan UrhG:n 87 g §:n 4 momentissa tarkoitettuja palveluja. Katson myös, että VG Median ja Espanjan hallituksen huomautus, jonka mukaan kyseisellä Saksan lainsäädännöllä ei pyritä sääntelemään lehtituotteiden tarjoamista internetissä vaan pikemminkin suojelemaan kustantajien oikeuksia, ei vakuuta toisaalla tässä ratkaisuehdotuksessa esitettävistä syistä.

14 Kun otetaan huomioon sanoma- ja aikakauslehtien kustantajille kyseisissä säännöksissä myönnetty oikeudet, kyseisten säännösten noudattaminen on *pakollista*, kun kyse on ”hakukoneiden kaupallisten tarjoajien tai sisältöanalyysipalvelujen kaupallisten tarjoajien” toimesta tapahtuvasta lehtituotteiden tarjoamisesta, kuten direktiivin 98/34 1 artiklan 11 alakohdassa edellytetään.

15 Tuomio 11.6.2015 (C-98/14, EU:C:2015:386).

16 Ks. 98 ja 99 kohta.

herättävää, ettei samankaltaisesta kiellosta tai mahdollisesta oikeudellisesta vastuusta säädetä sellaisten muiden yleisön jäsenten osalta (mukaan luettuina kaupalliset toimijat, jotka eivät kuulu UrhG:n 87 g §:n 4 momentissa säädetyn poikkeuksen piiriin), joiden saataviin tämä lehtituote on asetettu tai jotka käyttävät sitä. Tämänkaltaisen uusi lainsäädäntötoimenpide voi selkeästi vaikuttaa lehtituotteita koskevien palvelujen tarjoamiseen, jolloin SEUT 56 artiklan soveltaminen tulee mahdollisesti kyseeseen.

27. Tässä tilanteessa katson, että UrhG:n 87 f §:n 1 momentti ja 87 g §:n 4 momentti muodostavat direktiivin 98/34 1 artiklan 11 alakohdassa tarkoitetun teknisen määräyksen.

28. On totta, että kuten useiden osapuolten edustajat huomauttivat 24.10.2018 pidetyssä istunnossa, UrhG:n 87 f–87 h §:ssä annettu lähioikeus kuuluu Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 17 artiklan 2 kohdassa taatun immateriaalioikeuksia koskevan perusoikeuden soveltamisalaan. Unionin tuomioistuimen asiakirja-aineistosta ilmenee, että UrhG:ssä ja myös unionin oikeudessa, etenkin teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2004/48/EY,¹⁷ annetaan oikeudenhaltijoille useita erilaisia oikeussuojakeinoja – kuten kieltomääräystä koskeva kanne ja vahingonkorvauskanne – immateriaalioikeuksien noudattamisen varmistamiseksi, ja niillä pyritään siten varmistamaan muun muassa immateriaalioikeuksien korkeatasoinen suoja.

29. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä kuitenkin ilmenee, etteivät immateriaalioikeudet ole ehdottomia. Unionin tuomioistuin on korostanut, että tällaiset yksinoikeudet ja etenkin mahdollisuus turvautua kieltomääräysten kaltaisiin oikeussuojakeinoihin niiden suojan varmistamiseksi voi vaikuttaa muiden perusoikeuksiin, kuten perusoikeuskirjan 16 artiklassa suojattuun elinkeinovapauteen ja sen 11 artiklassa suojattuun tiedonvälityksen vapauteen. Kun useat unionin oikeudessa suojellut perusoikeudet kilpailevat keskenään, on huolehdittava siitä, että kyseisten oikeuksien välillä on oikeudenmukainen tasapaino.¹⁸ Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei lainsäädäntö, jossa säädetään immateriaalioikeuksista, voi olla direktiivissä 98/34 tarkoitettu tekninen määräys.

30. Seuraavaksi on tarpeen tarkastella, täyttyvätkö myös direktiivin 98/34 1 artiklan 2 ja 5 alakohdan edellytykset.

B Täyttävätkö UrhG:n 87 f §:n 1 momentti ja 87 g §:n 4 momentti direktiivin 98/34 1 artiklan 2 alakohdan edellytykset?

31. On tietenkin niin, että direktiivin 98/34 1 artiklan 2 alakohdassa säädetään, että teknisen määräyksen käsitettä sovelletaan määräyksiin, jotka koskevat niin sanottuja tietoyhteiskunnan palveluja, toisin sanoen etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavia palveluja, joista tavallisesti maksetaan korvaus.¹⁹ Tämä edellytys kuitenkin täyttyy helposti ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa, joka koskee muun muassa internetin hakukoneiden avulla tarjottavia lehdistöpalveluja.²⁰ Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on 8.5.2017 päivätyssä ennakkoratkaisupyyntöpäätöksessään joka tapauksessa todennut selkeästi tämän edellytyksen täyttyvän.

¹⁷ EUVL 2004, L 157, s. 45.

¹⁸ Ks. vastaavasti tuomio 15.9.2016, McFadden (C-484/14, EU:C:2016:689, 81–84 kohta), ks. myös tuomio 16.7.2015, Huawei Technologies (C-170/13, EU:C:2015:477, 57–59 kohta).

¹⁹ Unionin tuomioistuimen 11.9.2014 antaman tuomion Papasavvas (C-291/13, EU:C:2014:2209) 26–30 kohdasta ilmenee, että direktiivin 98/34 1 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettu tietoyhteiskunnan palvelujen käsite sisältää palvelut, joissa tarjotaan tietoja verkossa ja joista palvelun tarjoaja ei saa korvausta vastaanottajalta vaan verkkosivustolla näkyvien mainosten tuottamista tuloista.

²⁰ Portugalin hallituksen mukaan UrhG:n 87 g §:n 4 momentin sanamuoto ei täytä kahta direktiivin 98/34 1 artiklan 2 alakohdassa asetettua edellytystä, nimittäin sitä, että palvelu toimitetaan vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä ja että siitä maksetaan tavallisesti korvaus.

C Koskevatko UrhG:n 87 f §:n 1 momentti ja 87 g §:n 4 momentti erityisesti tietoyhteiskunnan palveluja?

32. Direktiivissä 98/34 edellytetään lisäksi, että kyseessä oleva määräys koskee ”erityisesti” tietoyhteiskunnan palveluja.²¹ Kuten direktiivin 98/34 1 artiklan 5 alakohdasta ilmenee, kansallisen määräyksen katsotaan koskevan erityisesti tietoyhteiskunnan palveluja, jos sen erityistavoitteena on ainakin tiettyjen erikseen täsmennettyjen säännösten osalta ”nimenomaisesti ja kohdennetusti säännellä näitä palveluja”.²²

33. On kuitenkin oltava selvää, että UrhG:n 87 g §:n 4 momentin säännöksiä, luettuina yhdessä UrhG:n 87 f §:n 1 momentin kanssa, sovelletaan tietoyhteiskunnan palveluihin ja että kyseinen säännös koskee todellisuudessa erityisesti tällaisia palveluja.

34. Espanjan hallitus totesi huomautuksissaan, että kyseisten kansallisten säännösten tarkoituksena on suojata sanoma- ja aikakauslehtien kustantajien lähioikeuksia eikä säännellä millään tavalla tietoyhteiskunnan palveluja. Se, että kyseessä olevissa kansallisissa säännöksissä annetaan tällaisille kustantajille immateriaalioikeuksia, ei nähdäkseeni sinänsä osoita, ettei tällaisilla säännöksillä pyritä sääntelemään millään tavalla tietoyhteiskunnan palveluja tai pyritään sääntelemään niitä pelkästään toissijaisesti. Komissio nimittäin totesi huomautuksissaan katsovansa, ettei henkinen omaisuus jää direktiivin 98/34 soveltamisalan ulkopuolelle. Tuomiosta Schwibbert²³ ilmenee, että kansallisen tekijänoikeuslainsäädännön säännökset voivat muodostaa teknisen määräyksen, josta on ilmoitettava direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

35. Kreikan hallituksen mukaan velvollisuus ilmoittaa lähioikeudesta, kuten UrhG:ssä lehtikustantajille annetusta oikeudesta, direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti on muodollisuus, joka on ristiriidassa kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyn Bernin yleissopimuksen (Pariisin asiakirja 1971) (jäljempänä Bernin yleissopimus) 5 artiklan 2 kappaleen, teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehdyn sopimuksen (jäljempänä TRIPS-sopimus) 9 artiklan ja Maailman henkisen omaisuuden järjestön (jäljempänä WIPO) vuoden 1996 tekijänoikeussopimuksen 3 artiklan kanssa.

36. En pidä näitä väitteitä vakuuttavina. Vaikka se, ettei jäsenvaltio ilmoita teknistä määräystä koskevasta ehdotuksesta direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti, voi johtaa siihen, ettei määräystä voida soveltaa, etukäteisilmoittamista koskeva velvollisuus asetetaan jäsenvaltioille eikä yksittäisille oikeudenhaltijoille, ja kaikenlainen rinnastaminen kieltoon asettaa oikeuksien nauttimiselle ja käytölle muodollisia edellytyksiä on nähdäkseeni erittäin keinotekoisia. Tekijänoikeutta koskevia säännöksiä ei myöskään jätetä lähtökohtaisesti direktiiviin 98/34 sisältyvien ilmoittamisvelvollisuuksien ulkopuolelle, ja tätä voidaan verrata tapaan, jolla esimerkiksi televiestintä- ja rahoituspalvelujen tarjoamista koskevat määräykset jätetään nimenomaisesti direktiivin 98/34 soveltamisalan ulkopuolelle sen 1 artiklan 5 alakohdassa.

21 Vaikka komissio myöntääkin, että siinä, että hakukoneiden kaupalliset tarjoajat asettavat yleisön saataviin lehtituotteita tai niiden osia, on kyse tietoyhteiskunnan palvelusta, sen mukaan ilmaisu ”sisältöanalyysipalvelujen kaupalliset tarjoajat” voi koskea paitsi verkossa tarjottavia palveluja myös muualla kuin verkossa tarjottavia palveluja.

22 Ks. julkisasiamies Szpunarin ratkaisuehdotus Uber France (C-320/16, EU:C:2017:511, 23 ja 24 kohta). Kyseisessä ratkaisuehdotuksessa julkisasiamies Szpunar totesi, että ”kaikki säännökset, jotka koskevat tavalla tai toisella tietoyhteiskunnan palveluja, eivät – automaattisesti kuulu teknisten määräysten ryhmään. Muutetussa direktiivissä 98/34 erotetaan teknisten määräysten ryhmässä omaksi ryhmäkseen palveluja koskeva ryhmä, mutta tarkennettakoon, että kyse on yksistään tietoyhteiskunnan palveluista. Tuon direktiivin 1 artiklan 5 kohtaan sisältyvän määritelmän mukaan palveluja koskevalla määräyksellä tarkoitetaan yleisluontoista vaatimusta, joka koskee palvelujen saatavuutta ja palvelutoiminnan harjoittamista. Tekniseksi määräykseksi luokittelu edellyttää vielä, että tuon vaatimuksen erityistavoitteena on nimenomaisesti ja kohdennetusti säännellä näitä palveluja. Sitä vastoin tuon direktiivin ulkopuolelle jäävät määräykset, jotka koskevat näitä palveluja vain epäsuorasti tai satunnaisesti”.

23 Tuomio 8.11.2007 (C-20/05, EU:C:2007:652).

37. Näitä UrhG:n asiaa koskevia säännöksiä sovelletaan eittämättä sekä hakukoneiden tarjoajien (kuten Googlen) internetissä tarjoamiin palveluihin että muiden toimijoiden, jotka asettavat lehtituotteita yleisön saataviin, tarjoamiin erillisiin palveluihin. Jälkimmäisessä tapauksessa on kaiketi mahdollista, että lehtituotepalvelujen tarjoaja (joka esimerkiksi laatii tietystä aiheesta, tahosta tai henkilöstä lehdistölle annetusta kommentista tiivistelmän maksua vastaan) voi edelleen tehdä näin muualla kuin internetissä. Saksan hallituksen edustaja nimittäin vahvisti 24.10.2018 pidetyssä istunnossa, etteivät muut toimijat tavallisesti tarjoa jälkimmäisen kaltaisia palveluja eivätkä ne olleet tämän lainsäädäntömuutoksen ensisijainen painopiste.

38. Lainsäädännön soveltamisalaa ja vaikutusta on tietysti tarkasteltava realistisesti ottaen huomioon nykyiset olosuhteet. On mielestäni selvää,²⁴ että näiden lainsäädäntömuutosten ensisijaisena tarkoituksena ja tavoitteena²⁵ oli käsitellä internetin hakukoneiden vaikutusta, koska mediasisältöä luetaan ja käytetään yhä enemmän internetissä, ja säätää erityisesti tekijänoikeussäännöksestä, joka koskee tällaisten hakukoneiden tarjoajien lehtituotteiden osalta tarjoamia verkkopalveluja. Vaikka edelleen on sellaisia kaupallisia palveluntarjoajia, jotka tarjoavat tällaisia palveluja muualla kuin internetissä, tämä ei todellakaan ollut Saksan lainsäätäjän ensisijainen huolenaihe. Tämän varmistaminen on tosin viime kädessä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä, mutta tämä vaikuttaa käyvän ainakin epäsuorasti ilmi sen UrhG:stä esittämästä tulkinnasta.

39. Tässä mielessä UrhG:n asiaa koskevat säännökset koskevat näin ollen ”erityisesti” tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamista direktiivin 98/34 1 artiklan 5 alakohdassa edellytettävällä tavalla, koska todellisuudessa tällä Saksan tekijänoikeuslainsäädännön muutoksella on tarkoitus säännellä tällaisia palveluja ”nimenomaisesti ja kohdennetusti”.²⁶

40. Tätä päätelmää tukee uskoakseni unionin tuomioistuimen tuomio Falbert ym.²⁷ Kyseisessä asiassa vastaajat olivat tanskalaisen sanomalehden päätoimittajia, joiden päätöksellä kyseisessä sanomalehdessä ja sen verkkosivulla oli julkaistu mainoksia, joissa mainostettiin sellaisia vedonlyöntiyrityksiä, jotka tarjosivat pelejä tai vedonlyöntejä Tanskassa, vaikkei niillä ollut siihen tarvittavaa lupaa. Tanskan lainsäädännössä ei erotettu nimenomaisesti internetissä ja muualla kuin internetissä tarjottavia palveluja. Unionin tuomioistuin ei kuitenkaan pitänyt tätä näkökohtaa ratkaisevana sen kannalta, koskiko lainsäädäntö erityisesti tietoyhteiskunnan palveluja. Direktiivin 98/34 1 artiklan 5 alakohdan mukaan ei vaadita, että *koko* määräyksen erityistavoitteena on oltava tietoyhteiskunnan palvelujen säänteleminen, koska ”riittää, että määräyksellä on tämä tavoite sen tiettyjen säännösten osalta”.²⁸ Samaa voidaan aivan yhtä hyvin sanoa käsiteltävässä asiassa.

24 Jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen selvityksistä muuta johdu.

25 Ks. analogisesti tuomio 20.12.2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, 40 kohta) ja tuomio 10.4.2018, Uber France (C-320/16, EU:C:2018:221, 22 kohta), jossa unionin tuomioistuin totesi, että palvelun, jossa yhdistyivät ”tietoyhteiskunnan palvelu” ja kuljetuspalvelu, ”*pääasiallinen osatekijä*” oli jälkimmäinen palvelu. Nyt kyseessä olevan lainsäädännön tapauksessa voidaan nähdäkseni toimia samoin. Koska lainsäädännöllä voi olla useita tavoitteita ja se on räätälöitävä useiden erityisten vaatimusten ja etujen täyttämiseen, direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdassa asetetun etukäteisilmoittamista koskevan edellytyksen yhteydessä on nähdäkseni välttämätöntä selvittää kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön tai säännöksen *ensisijainen tarkoitus ja tavoite tai pääasiallinen osatekijä*, sillä muutoin sellaisten palvelujen, joilla ei ole suurta merkitystä esimerkiksi määrällisesti tai niiden arvossa mitattuna, sisällyttäminen siihen voisi johtaa siihen virheelliseen päätelmään, että palvelut, joita todellisuudessa säännellään, eivät ole ”tietoyhteiskunnan palveluja”. Verrattain merkityksettömien palvelujen, joita ei pidetä kaupan verkossa tietoyhteiskunnan palvelujen ohella, sisällyttäminen lainsäädäntöön voisi johtaa juuri direktiivin 98/34 tarkoituksen heikentämiseen.

26 Olen siten eri mieltä Saksan hallituksen väitteestä, jonka mukaan kyseessä olevilla UrhG:n säännöksillä ei ole suoraa vaikutusta palvelujen tarjoamiseen tai rajat ylittävien palvelujen tarjoamiseen. Kyseisen hallituksen mukaan nämä säännökset ovat pelkästään palvelujen tarjoamiseen liittyviä yleisiä edellytyksiä, jotka eivät kuulu direktiivin 98/34 1 artiklan 5 alakohdan soveltamisalaan. Saksan hallitus katsoo, että kyseiset säännökset vaikuttavat pelkästään hakukoneiden ja tietojen kokoajien pääsyyn tietoihin hakunsa indeksointia varten.

27 Tuomio 20.12.2017 (C-255/16, EU:C:2017:983).

28 Tuomio 20.12.2017, Falbert ym. (C-255/16, EU:C:2017:983, 32 kohta).

41. Myönnän tietenkin, että – kuten useiden osapuolten edustajat painottivat istunnossa – kyseessä oleva lainsäädäntö annettiin, jotta voitaisiin lujittaa lehtikustantajien immateriaalioikeuksia ja laajemmin tarkasteltuna edistää sekä tiedotusvälineiden monimuotoisuutta että lehdistönvapautta. Internetin läsnäolo kaikkialla ja tietokoneiden ja älypuhelinien yleistynyt käyttö on tarkoittanut sitä, että puolen sukupolven aikana aiemmin hyvin vakiintuneet kuluttajakäytännöt, jotka liittyvät mediatuotteiden kulutukseen – ja etenkin sanomalehtien konkreettiseen ostamiseen –, ovat muuttuneet erittäin merkittävästi.

42. Jäsenvaltioiden lainsäätäjillä oli siten *lähtökohtaisesti* oikeus reagoida näihin muuttuviin kulutustottumuksiin. Vapaa ja elinvoimainen lehdistö on yksi demokratian elinehto, ja demokratia puolestaan on SEU 2 artiklan mukaan unionin ja sen jäsenvaltioiden perustana oleva arvo. On jokseenkin epärealistista odottaa korkealaatuista ja monimuotoista journalismia, jossa noudatetaan tiedonvälityksen etiikan tiukimpia vaatimuksia ja kunnioitetaan totuutta, ellei sanomalehdillä ja muilla mediakanavilla ole pysyvää tulovirtaa. Olisi typerää ja naiivia olla myöntämättä, että sanomalehtien lukeminen verkossa on viimeisten 20 vuoden aikana heikentänyt sanomalehtien perinteistä kaupallista toimintamallia – joka perustuu lehtimyyntiin ja mainontaan – koko unionissa, mitä vastaajan ylläpitämän kaltaisten tehokkaiden hakukoneiden keksiminen on puolestaan edesauttanut.

43. Nämä seikat eivät kuitenkaan tarkoita, että jäsenvaltiolla olisi oikeus sivuuttaa direktiivin 98/34 ilmoittamisedellytykset. Myöskään se, että tällaisen lakiehdotuksen ilmoittamista edellytetään direktiivissä, ei sinänsä tarkoita, että ehdotettu lainsäädäntö on väistämättä puutteellinen tai paheksuttava sisämarkkinoiden näkökulmasta. Direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdalla pyritään pikemminkin siihen, että komissio (ja sitä kautta muut jäsenvaltiot) saa tiedon ehdotuksesta ja tarkastelee jo varhaisessa vaiheessa sen mahdollisia vaikutuksia sisämarkkinoiden toimintaan. Tämä on pohjimmiltaan syynä siihen, miksi unionin tuomioistuin on todennut toistuvasti tuomiosta CIA Security²⁹ lähtien, että ilmoittamisvelvollisuuden noudattamatta jättämisestä seuraa, että kansallisten tuomioistuinten on jätettävä asianomaisessa menettelyssä soveltamatta tämän velvollisuuden vastaisesti annetun kansallisen lainsäädännön asiaa koskevia säännöksiä.

44. Yhteenvedonä katson näin ollen, että edellä esitetyistä syistä UrhG:n 87 f §:n 1 momentti ja 87 g §:n 4 momentti muodostavat teknisen määräyksen, joka erityisesti koskee tietoyhteiskunnan palvelua, nimittäin tässä tapauksessa lehtituotteiden tarjoamista käyttämällä internetin hakukoneita, ja täyttävät siten näiden käsitteiden direktiivin 98/34 1 artiklan 2, 5 ja 11 alakohtaan sisältyvien määritelmien edellytykset.

45. Koska näitä kansallisia säännöksiä ei ilmoitettu komissiolle direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdassa edellytettävällä tavalla, tästä seuraa näin ollen, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti Landgericht Berlinin on kieltäydyttävä soveltamasta UrhG:n 87 f §:n 1 momenttia ja 87 g §:n 4 momenttia siinä vireillä olevassa asianosaisten välisessä menettelyssä.

IV Ratkaisuehdotus

46. Ehdotan näin ollen, että Landgericht Berlinin esittämiin kahteen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan seuraavasti:

Teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22.6.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY, sellaisena kuin se on muutettuna tiettyjen direktiivien mukauttamisesta tavaroiden vapaan liikkuvuuden alalla Bulgarian ja Romanian liittymisen johdosta 20.11.2006 annetulla neuvoston direktiivillä 2006/96/EY, 1 artiklan 2 ja 5 alakohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset kansalliset säännökset, joissa kielletään yksinomaan

²⁹ Tuomio 30.4.1996 (C-194/94, EU:C:1996:172).

hakukoneiden kaupallisia tarjoajia ja sisältöanalyysipalvelujen kaupallisia tarjoajia muttei muita – myöskään kaupallisia – käyttäjiä asettamasta lehtituotteita tai niiden osia (lukuun ottamatta yksittäisiä sanoja ja hyvin lyhyitä tekstiotteita) yleisön saataviin, ovat tietoyhteiskunnan palveluja erityisesti koskevia määräyksiä. Direktiivin 98/34 1 artiklan 11 alakohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset kansalliset säännökset muodostavat kyseisessä säännöksessä tarkoitetun teknisen määräyksen, josta on ilmoitettava saman direktiivin 8 artiklan 1 kohdan nojalla.